

Högskolan Kristianstad
29188 Kristianstad
044-250 30 00
www.hkr.se

Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Förskollärarexamen
HT 22
Fakulteten för lärarutbildning

Vi är uppmärksamma på vad det är barnen visar oss med hela sitt sätt att vara

Förskollärares uppfattningar om tillitsfulla relationer

Jonna Persson

Linn Ferm

Författare

Jonna Persson och Linn Ferm

Titel

Vi är uppmärksamma på vad det är barnen visar oss med hela sitt sätt att vara. Förskollärares uppfattningar om tillitsfulla relationer.

Engelsk titel

We pay attention to what it is the children show us with their whole way of being. Preschool teachers' perceptions of trusting relationships.

Handledare

Tammy Omfors Macinnes

Examinator

Maria Rosberg

Bedömande lärare

Tina Kullenberg

Sammanfattning

I denna kvalitativa studie har författarna undersökt förskollärares uppfattningar om tillitsfulla relationer. Syftet med studien är att beskriva och analysera vad förskollärare har för uppfattningar om tillitsfulla relationer med barn i förskolan och hur dessa relationer kan få sitt uttryck. Författarna till studien har som strävan att bidra till en fördjupad kunskap om relationen och dess uttryck mellan barnet och förskolläraren i förskolans verksamhet. Visionen är att alla pedagoger i förskolans verksamhet ska kunna ta del av studien och ta användning av den i sin egen verksamhet. Studien baseras på en fenomenografisk forskningsansats, som genomfördes genom fyra semistrukturerade intervjuer med verksamma förskollärare. Studien kommer fram

till en variation av förskollärares uppfattningar på hur relationer tar sig uttryck genom: tvåvägskommunikation, verbal och icke verbal kommunikation, glädje i relationen, den närvarande pedagogen, trygghet i relationen, sam-varo och sam-verkan, social och mellanmänsklig relationsform samt asymmetriskt intersubjektivt förhållande.

Ämnesord

Fenomenografi, Förskola, Interaktion, Kommunikation, Tillitsfulla relationer

Förord

Vi vill ge ett stort tack till förskollärarna som deltagit i vår studie för de tog sig tiden och med ett genuint engagemang gav oss intervjuer med målande exempel, goda resonemang och tankar. Tack! För att vi fick bli en del av er verksamhet för en stund.

Vi vill också tacka vår handledare Tammy Omfors Macinnes som fått oss att skratta när vi känt att det varit tufft och även givit oss positiva ord på vägens gång. Du har varit hjälpsam och stöttat oss i vårt arbete framåt.

Vi vill även tacka våra familjer och sambos för tålmodigt lyssnande och stöttning under denna process.

Sist men inte minst vill vi tacka varandra. Tack Linn. Från början av utbildningen har det alltid varit vi två som stöttat varandra genom alla svåra moment. Jag har alltid tänkt det kommer ordna sig så fort jag hinner diskutera med Linn. Vi visste tidigt i utbildningen att det var du och jag som skulle genomföra detta arbete tillsammans. Vi brukar säga att det blir bäst när vi blandar skratt och allvar och det har vi även gjort här i vårt sista arbete tillsammans. Tack för att du varit min stöttepelare och en fantastisk vän här och framåt i livet!

Slutligen vill jag tacka dig Jonna, för otroligt fint samarbete och tack för alla minnen och skratt från dessa år vi studerat på Högskolan Kristianstad. Vi har alltid hjälpt, stöttat och väglett varandra i vad vi än har tagit oss an. Vi har även varit måna om varandra och jag kan med säkerhet säga att denna studie inte hade gått att skriva utan dig. Vi kompletterar varandra och det tror jag har lett till att studien blivit framskriven på det sättet som den är. Den är skriven med hjärtat på rätt plats och med framtiden framför oss. Studien är skriven utefter det vi tycker är viktigast, vänskap och relationer i förskolan. Med detta sagt är du en otroligt snäll och omtänksam vän som jag kommer ha med mig resten av livet. Tack för att du är du!

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
2. Syfte och frågeställning	8
2.1 Terminologi.....	8
3. Bakgrund.....	9
3.1 Barnet i samhället, en tillbakablick.....	9
3.2 Barn i relationen.....	9
4. Litteraturgenomgång.....	11
4.1 Relationens förbindelser	11
5. Teoretiskt perspektiv.....	13
5.1 Relationens skapande.....	13
5.2 Relationens närvaro	13
5.3 Relationens kraft	14
5.4 Relationens synvinkel	15
5.5 Relationens möte.....	16
6. Metod och Genomförande	17
6.1 Metodval	17
6.2 Urval	18
6.3 Deltagarbeskrivning	18
6.4 Genomförande.....	18
6.5 Etiska överväganden	19
6.5.1 Samtyckeskravet	19
6.5.2 Informationskravet.....	20
6.5.3 Konfidentialitetskravet.....	20
6.5.4 Nyttjandekravet.....	20
6.6 Genomförande av analys.....	21
6.7 Fenomenografi	21
6.8 Diskussion av vetenskapliga begrepp: Trovärdighet, reliabilitet, validitet och kvalitet	23
7. Redovisning av resultat.....	26
7.1 Uppfattningar av tvåvägskommunikation.....	26
7.2 Uppfattningar av icke verbal kommunikation	28
7.3 Uppfattningar av trygghet	29
7.4 Uppfattningar av individuellt förhållningssätt	30
7.5 Uppfattningar av den närvarande pedagogen.....	31
7.6 Uppfattningar av mellanmänsklig och social relationsform	32
8. Teoretisk analys	33

8.1 Tvåvägskommunikation.....	33
8.2 Verbal och icke verbal kommunikation	33
8.3 Glädje i relationen.....	34
8.4 Den närvarande pedagogen.....	34
8.5 Trygghet i relationen.....	35
8.6 Sam-varo och sam-verkan.....	36
8.7 Social och mellanmänsklig relationsform.....	36
8.8 Asymmetriskt intersubjektivt förhållande.....	37
9. Diskussion.....	38
9.1 Situationskänslighet	38
9.2 Interaktion	39
10. Slutsats	40
10.1 Avslutande reflektion.....	40
11. Referenser	41
12. Bilagor.....	45

1. Inledning

Genom studien vill författarna bidra med ett vidgat perspektiv på relationen mellan barnet och förskolläraren. På detta sätt vill författarna bidra med en beskrivning och analys av tillitsfulla relationers många uttryck genom några förskollärares uppfattningar om fenomenet. I Läroplanen för förskolan 2018 belyses att, "Förskollärare ska ansvara för att varje barn får goda förutsättningar att bygga upp tillitsfulla relationer och känna sig trygga i gruppen" (Skolverket 2018, s. 15). Studien belyser förskollärares uppfattningar av *tillitsfulla relationer*. I Yrkesetiska principer för lärare (2001) beskrivs relationen mellan barnet och förskolläraren att vara av hållbar karaktär och bevaras i en tillitsfull anda. I Skollagen Kapitel 8 2§ (SFS 2010:800) beskrivs förskolans utbildningssyfte genom verksamhetens ansvar att skapa förutsättningar för barnet att erhålla omsorg, lärande och utveckling i en helhetsbild. I Skolverket (2021) belyses vikten av relationer i förskolan genom att beskriva att relationer i förskolan kan tas för givet. Därav är det viktigt att fenomenet relationer uppmärksammas i förskolans sammanhang. Författarna har genom åren av förskolläraryrket fått ett ökat intresse för relationer. Då det gjorts synligt under VFU perioder olika former och sätt att arbeta med dessa. Relationer är ett komplext fenomen med en mångfald av tankar och erfarenheter. Genom kurslitteraturen har författarna mött Jonas Aspelins (2018) synsätt på relationer. Dessa har därför haft en stor betydelse för författarnas fortsatta intresse för begreppet.

2. Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att beskriva och analysera vilka uppfattningar förskollärare har om tillitsfulla relationer med barn i förskolan och hur dessa relationer kan få sitt uttryck.

Forskningsfrågan är: Vilka uppfattningar har förskollärare om tillitsfulla relationer med barn i förskolan?

2.1 Terminologi

För denna studie kommer termen barn att användas när författarna beskriver och analyserar. Detta för att i FN:s konvention om barnets rättigheter (SFS 2018:1197) står det skrivet att människor benämns som barn fram tills 18 års ålder. Däremot i några av Jonas Aspelins vetenskapliga artiklar som beskrivs i studien förekommer termen elev och i dessa fall blir det giltigt att använda termen elev för att inte leda läsarna att tro att det är forskning om barn. Författarna till studien kommer även att använda begreppen: lärare, pedagog och förskollärare. Detta för att beskriva den personal som är verksam i pedagogiska praktiker.

3. Bakgrund

I följande avsnitt presenteras en tillbakablick på olika barnsyner genom tiderna. Författarna till studien vill även visa på en variation av begrepp som i studien tolkas som perspektiv på relationer.

3.1 Barnet i samhället, en tillbakablick

Ann-Christine Vallberg Roth (2011) belyser hur barnsynen i förhållande till samhället har utvecklats och fortfarande formar om sig utifrån begreppen: guds läroplan, hemmets och hembygdens läroplan, folkhemmets läroplan och världsbarnets läroplan. Prästerna står för undervisningen av kristendom och bibelstudier under guds läroplan. Kunskapen ska förmedlas och tas emot vilket skapar en syn på barn som syndiga och passiva. Vallberg Roth (2011) skriver vidare hur idealet på kärnfamiljen träder fram under hemmets och hembygdens läroplan där familjen arbetar tillsammans hemma på gården. Barnen får olika uppgifter med naturnära innehåll att arbeta med. Familjen har ansvar för barnens uppfostran genom att forma goda och ansvarsfulla individer. Förändringar leder fram till att efter andra världskriget börjar människor lämna sina gårdar för att istället ta arbete inne i staden under folkhemmets läroplan. Det finns en strävan att finna allmängiltiga regler och ramar för hur barns utveckling sker i olika stadier. På det sättet skapas en syn på barn som objekt vilka kan studeras i forskningssyfte. För att sedan avslutas i världsbarnets läroplan där vuxnas syn präglas av demokratiska värderingar med det kompetenta barnet där deras egna tankar, känslor och åsikter ska tas tillvara. Framtiden är barnens och därför återfinns det i svenska styrdokument att barn ska få göra sin röst hörd och ges möjlighet att förändra och utveckla den verksamhet som de är en del av.

3.2 Barn i relationen

John Bowlbys teori tolkas och beskrivs av Philip Hwang och Björn Nilsson (2011) genom begreppet anknytning. Anknytning förklaras som ett naturligt biologiskt beteende som syftar till spädbarnets överlevnad. Anknytning kan förstås som spädbarnets nödvändighet i att uppleva nära samband och förbindelser med andra. Spädbarn kräver anknytning och därav signalerar de till vuxna i sin närhet genom känslomässiga gester. För att barnet ska besvaras

krävs det även att den vuxne ska finnas i ett system med förståelse för vad barnet vill och behöver. Anknytning förklaras genom fyra stadier. I det första stadiet knyter barnet an till en tillgänglig vuxen för att därefter ha förmågan att välja ut sin anknytningsperson. Vidare utvecklas anknytningsförmågan till att barnet självt kan signalera när anknytning behövs för att sedan utveckla förståelse för andra människors känslolägen och intentioner.

Leif Strandberg (2017) beskriver Vygotskijs sociokulturella teoribildning. Inom denna teori återfinns social kompetens som förklaras på följande sätt, "För Vygotskij är social kompetens ett fundament i människors utveckling. Social kompetens är alla former av mänskligt samspel, och samspel grundlägger utveckling." (Strandberg 2017, s. 47). I möten med andra via det sociala samspelet kan barnets egna kognitiva, känslomässiga och sociala resurser vidareutvecklas. Därmed förstås social kompetens som grundläggande i utvecklingen inom det sociokulturella perspektivet. Barnet ingår i relationer tillsammans med andra från första stund där samtliga parter utvecklas dynamiskt. I sociokulturell teori beskrivs begreppet interaktion som mångsidigt. Det som är av vikt är däremot inte det som sker runt om relationen utan att båda parter är samstämmiga och hjälpsamma inför varandra. Detta skapar förutsättningar för utvecklande relationer.

Anknytningsteorin och den sociokulturella teorin kan förse oss med två perspektiv där relationer mellan barn och vuxna synliggörs. I dessa teorier beskrivs ett sammanhang, ett möte, mellan barnet och den vuxne som bygger på en relation där båda parter är delaktiga och aktiva.

4. Litteraturgenomgång

I detta kapitel beskrivs tidigare forskning som är relevant för denna studie. Det som presenteras har det gemensamt att barnet inte är ensamt i processen att mötas, utan att barnet står i just relation till en vuxen. Forskningen bidrar med ytterligare perspektiv på relationen mellan barn och pedagog även om det inte är relationell pedagogik såsom teorin beskrivs nedan i kapitel 5. Teoretiskt perspektiv. Denna forskning förstås som viktiga för relationen i sig och för att kunna tolka övrigt resultat i diskussionen.

4.1 Relationens förbindelser

Annegien Langeloo et al. (2019) har genomfört en studie för att undersöka interaktionen mellan pedagog och barn som var både flerspråkiga och enspråkiga. Pedagogen använder bland annat icke verbal kommunikation för att skapa en ömsesidig förståelse. Det framgår även att interaktionen och samspelet mellan parterna bidrar till ett högre värde på undervisningen. Langeloo et al. (2019) skriver att när alla barn ges möjlighet att verka i samvaro med sin pedagog kan fruktbara interaktioner stödja deras utveckling. Dessa tillfällen kräver en aktiv och närvarande pedagog. När pedagogen utvecklar en tillitsfull relation till barnen främjas tryggheten. Detta kan skapa en grund för lärande och omsorg.

Ytterligare perspektiv tas upp av Ingrid Lindahl (2015) som genom sin studie har analyserat mönster i interaktioner mellan barn och lärare utifrån ett kritiskt pedagogiskt perspektiv. I ett projekt "Undra tillsammans" är det naturvetenskapligt innehåll och ett filosofiskt utforskande med barn i förskolan i fokus. Under projektets gång blir ett mer tillåtande förhållningssätt framträdande. På så vis hur läraren kan interagera för att bemöta barnen genom att lyssna in vad de ger uttryck för i olika aktiviteter och situationer. Begreppet "Situationskänslighet" beskrivs på så sätt att i samspel mellan barn och pedagog kan det finnas etiska dimensioner av samspelet vilket kan skapa möjligheter för situationskänslighet. I det ögonblick som det situationskänsliga äger rum behöver båda parter vara mottagliga för vad den andre uttrycker i mötet. Vidare kan begreppet förstås genom att ha mod att vara öppen för det okända, för att kunna samspela behövs det att parterna är tillåtande och undrande. Pedagogen behöver även utveckla förmågan att kritiskt reflektera över olika situationer genom att låta andras tankar

komma till tals. På så vis föreslås situationskänslighet kunna bidra för att beskriva när läraren intar en mjuk inställning i sin relation till barnen. Detta skapar möjligheter för deras erfarenheter och perspektiv att ta plats samt att de kan leda vägen framåt. I relation till barnen kan läraren skapa ansvarsfulla möten med en etisk aspekt genom att bidra till skapandet av en gemensam utgångspunkt för barn och lärare.

5. Teoretiskt perspektiv

I detta avsnitt beskrivs den relationella pedagogiken utifrån forskning och kurslitteratur. Den relationella pedagogiken kommer användas för att analysera resultatet i avsnittet 8. Teoretisk analys.

5.1 Relationens skapande

Sven Persson (2019) skildrar hur en relation kan skapas genom att beskriva en ömsesidighet hos barnet och den vuxne genom att vilja förstå och att bli förstådd av varandra. Dialog är en givande metod för att förstå och bli förstådd. I förskolan finns det däremot yngre barn som ännu inte utvecklat det verbala språket och då kan kroppsspråk underlätta kommunikationen. Här framhåller Persson (2019) att gester och ögonkontakt förstärker förståelsen mellan barn och pedagog. Kroppsspråket har en förmåga att signalera vad vi har för avsikt att göra eller berätta innan det har hunnit bildas ord som vi verbalt uttrycker. Det sker på så vis en växelverkan i det relationella mötet genom att försöka tolka och lyssna in dels vad barnen visar, dels vad de uttrycker. Vid de tillfällen när förståelse och känslan av att bli förstådd uppstår skapas inte bara en relation utan det bidrar även till barnets känsla att uppleva tillit till sin egen förmåga. Charlotta Hall (2019) lyfter fram att i samspelet mellan barn och pedagog finns möjlighet för pedagogen att utveckla sin relationella kompetens samt att det ges förutsättningar för barnet att utveckla sin sociala kompetens. Det sker på så vis en växelverkan genom att båda parter lär och utvecklas i det relationella mötet och dessa kompetenser kan tas användning av i andra sammanhang.

5.2 Relationens närvaro

Hall (2019) skriver fram sitt perspektiv på den närvarande pedagogen på så sätt att det uppstår förbindelser mellan barn och pedagog i samtalen där båda parter närvarar. Genom att vara en lyhörd pedagog skapas möjligheter att få syn på vad som intresserar barnen. Vidare lyfts det fram att en pedagogisk relation innehåller moment av autentiska och äkta möten vilka tar sig uttryck i oplanerade situationer i förskolans vardag. Genom att barn och vuxna ingår i en uttalad

social samvaro där leken har stor betydelse kan en gemenskap formas och där det skapas möjligheter för barnen att känna sig trygga i barngruppen.

5.3 Relationens kraft

I följande studie beskrivs hur välbefinnande kan förstås som en inneboende del av relationer. Monica Seland, Ellen Beate Hansen Sandseter och Åsa Bratterud (2015) har genom kvalitativa fenomenologiska observationer utforskat händelser och tillfällen av barnets eget subjektiva välbefinnande. Det blir framträdande i studien att när relationerna i förskolans verksamhet utmärks av uppriktiga och personliga aspekter skapas möjligheter att stödja barnets trivsel och utveckling. När yngre barn befinner sig i socialt samspel med pedagoger och med andra barn kan välbefinnande förekomma. I studien framkommer två fenomen såsom sociala relationer och goda relationer mellan barn och pedagog. I båda fenomenen blir det synligt att när båda parter befinner sig i en uppmärksam och äkta interaktion visar det sig vad som kan te sig som subjektivt välbefinnande. Pedagogens förhållningssätt i relation till barnen kan även förstås som en central del som bidrar till småbarns välbefinnande. Genom att forma ett intersubjektivt utrymme som består av en sensitivitet och att vara mottaglig kan barn förstås som subjekt med egna tankar, känslor och behov. Det är pedagogen som kan skapa dessa relationella förutsättningar vilket belyser ett betydande etiskt ansvar i förskolans vardag där relationen sätts i främsta rummet.

Satu Karjalainen, Eija Hanhimäki och Anna-Maija Puroila (2019) presenterar en studie där videoobservationer och dagboksanteckningar uppmärksammar förskolors gemensamma vardagsaktiviteter med barnen för att få syn på vad som uppstår i det relationella mötet. Det som görs synligt under observationerna är att glädje uppstår i spontana sammanhang. Lycka kan förmedlas genom kroppsspråk vilket synliggörs både hos den vuxne och barnet genom samverkan mellan varandra. Mötet på morgonen visar sig vara betydelsefullt för både barnen och pedagogen. I den sociala närvaron upplevs det att barn och pedagog visar sig vara önskvärda för varandra, vilket bidrar till en gemensam förståelse. När glädjen blir det centrala i mötet visar detta även på den respekt som finns mellan parterna. I den relationella kontext som barn och pedagog befinner sig i är å ena sidan lycka en central del och å andra sidan finns

det kriterier som båda parter ska förhålla sig till. Karjalainen, Hanhimäki och Puroila (2019) skriver att för att pedagogen ska kunna bemöta barnen med hängivenhet och värme behöver dessa värden sättas i främsta rummet framför det uppdrag och ansvar som också är en del av att vara pedagog. Glädje hos både barn och pedagog gynnar en ömsesidig hänsyn och jämlikhet i relationen. I glädjens dialog låter pedagogen sig själv påverkas av andra på så sätt att pedagogen lämnar ut sig till barnen i ett oförutsett sammanhang där båda parter kan erbjuda varandra något i dialogen. Dessa möten uppstår i en överraskande atmosfär där ögonblicket är omöjligt att förutsäga. Tillfällena förekommer inte av planering utan läraren behöver skapa utrymme för att dessa stunder ska framkomma. Karjalainen, Hanhimäki och Puroila (2019) skriver att i relationer som dessa finns ingen förväntan på att nå ett mål utan upplevelsen av det direkta mötet är värdefullt i sig.

5.4 Relationens synvinkel

Jonas Aspelin (2014) skriver i sin vetenskapliga studie att en relationell synvinkel erbjuder läraren att se på eleven som ett aktivt subjekt där båda parter behöver uppleva sig närvarande. Det kan även förstås som att läraren har förståelse och empati inför eleven. I en pedagogisk relation har läraren ansvar att skapa möjligheter för eleven att uppleva sig själv som unik och att bidra till barnets vidare utveckling och förståelse. Aspelin (2014) skriver om det relationella perspektivet som ett asymmetriskt intersubjektivt förhållande. Detta innebär att eleverna ses som egna meningsskapande individer men att förhållandet mellan den vuxne och barnet inte är jämställt.

Jonas Aspelin (2015) beskriver i sin vetenskapliga studie att läraren arbetar på ett medvetet sätt baserat på att verksamheten har givna mål. I detta arbete krävs verktyg för att kunna bidra till att forma tillitsfulla relationer till eleven och eleverna emellan. Denna tolkning skildrar Aspelin (2015) som en social relationsform. Ett annat sätt att se på relationen kan förstås genom ett genuint intresse för den andre och att vilja förstå den människan precis på det sättet som den uppenbaras för mig. Denna tolkning beskriver Aspelin (2015) som en mellanmänsklig relationsform.

5.5 Relationens möte

Jonas Aspelin och Sven Persson (2011) presenterar två olika sätt att se på relationen. Ett relationellt möte kan bestå av sam-varo och sam-verkan. Sam-varo är det autentiska och kraftfulla mötet mellan två individer. I sam-varo med varandra möts individerna precis som den dem är och blir sitt verkliga jag där individerna blir delaktiga på lika villkor. Genom att bli direkt närvarande inför varandra finns ett eget kärnfullt värde för relationen i sig. I sam-verkan fastställs bestämmelser om hur eleven och läraren ska vara gentemot varandra. Detta innebär normer och värderingar som skapar förutsättningar för relationen. Följande blir möjligt genom att läraren arbetar utifrån relationen genom bestämda handlingar. Detta genomförs för att nå en samlad förståelse kring ett fenomen, vilket i sin tur kan leda till att de djupare relationerna främjas.

Sammanfattningsvis beskrivs den relationella pedagogiken som att både pedagog och barn ska ha en vilja att förstå och bli förstådda av varandra vilket förutsätter att det finns en ömsesidighet. Det kan förstås som att den närvarande pedagogen har en positiv inverkan på relationen mellan barn och pedagog. Socialt samspel mellan barn och pedagog beskrivs som en förutsättning för att barnet ska kunna uppleva trygghet i förskolan. Glädje och ett genuint intresse gentemot barnet skapar goda relationer genom att sätta barnet i första rummet. Med en relationell synvinkel kan det bli möjligt att se eleven som ett aktivt subjekt genom att båda parter är närvarande inför varandra. Läraren kan använda olika förhållningssätt för att agera i eller för relationen.

6. Metod och Genomförande

I följande avsnitt motiveras författarnas metodologiska överväganden. Här beskrivs hur den fenomenografiska forskningsmetoden skapat ramar för hur studien arbetats fram. Vidare belyser författarna: sina metodval, urval, deltagarbeskrivning, genomförande, etiska överväganden, genomförande av analys, fenomenografi och diskussion av studien utifrån vetenskapliga begrepp.

6.1 Metodval

För studien har en kvalitativ ansats använts med stöd i att syftet var att få syn på förskollärares uppfattningar om tillitsfulla relationer. Metoden för att samla in empiri blev därmed intervju eftersom författarna ville få syn på förskollärares uppfattning av ämnet som undersöktes. I den här typen av studie väljs observation som metod för datainsamling bort. Detta för att observation ej besvarar studiens syfte och forskningsfråga. Om studien hade haft en utformning som kräver att få syn på förskollärares användning om ämnet, hade däremot observation som metod för datainsamling varit fruktbart. För studien har intervjuerna varit semistrukturerade, vilket Martyn Denscombe (2018) beskriver innefattar att ämnet är förutbestämt men att det är utformat utefter öppna frågor som gör det möjligt för respondenterna att vidareutveckla sina tankegångar. För att belysa en medvetenhet i sin studie benämner Denscombe (2018) vilka nackdelar som kan bli framträdande vid användning av intervju som datainsamlingsmetod. Det finns alltid en risk att vad respondenten uttrycker inte direkt stämmer överens med verkligheten och sitt agerande. Det är även möjligt att respondenten kan bli påverkad av kontexten genom dels de som intervjuar, dels rummet och sammanhanget som de befinner sig i. Ljudinspelningen kan även påverka respondenten genom att det kan infinna sig en känsla av nervositet hos respondenten. Denscombe (2018) belyser fördelarna med intervju genom att det skapar utförliga och detaljrika svar från respondenterna. Intervjuaren får även syn på respondenternas tankar och uppfattningar kring ett fenomen. Vilket betyder att de som intervjuar kommer nära respondenternas åsikter och tankar. En annan viktig aspekt utifrån semistrukturerad intervju är att den som blir intervjuad kan tala utan att den blir värderad. Eftersom författarna till studien ville beskriva och analysera förskollärares uppfattningar om tillitsfulla relationer blev intervju en lämplig metod. Detta för att samla in empiri där författarna fick ta del av djupa och utförliga svar från respondenterna.

6.2 Urval

I studien har ett icke-sannolikhetsurval använts vilket Denscombe (2018) beskriver genom att forskaren har möjlighet att bestämma urvalet. När ett icke-sannolikhetsurval används är det för att uppnå ett explorativt urval som innebär att ta användning av individer som har erfarenheter inom sitt område. För studien används ett icke-sannolikhetsurval eftersom undersökningsgruppen är förskollärare vilka har adekvat kunskap och erfarenheter inom förskolan. Samtliga respondenter som deltagit i studien har minst sex års erfarenhet i yrket. Urvalet är även ett bekvämlighetsurval som Denscombe (2018) tar upp har en viktig funktion eftersom det sparar tid och där deltagarna till studien är nära till hands. För studien hade samtliga respondenter sina verksamheter i södra Sverige. Författarna till studien har utfört två intervjuer på förskolor med förskollärare som författarna tidigare har knutit kontakt med. Författarna har även utfört två intervjuer genom Zoom, vilka författarna fått till sig via rekommendation.

6.3 Deltagarbeskrivning

Författarna till studien har intervjuat fyra verksamma förskollärare där samtliga arbetar i olika ordinarie barngrupper. Författarna till studien har valt att respondenterna ska benämnas som förskollärare 1, 2, 3 och 4 i resultatet. Förskollärare 1 arbetar i en förskola som är belägen i en mindre by. Förskolläraren har minst tjugo års erfarenhet av att arbeta i en förskola. Förskollärare 2 arbetar i en förskola som även den är belägen i en mindre by. Förskolläraren har minst åtta års erfarenhet av att arbeta i en förskola. Förskollärare 3 arbetar i en förskola belägen i en storstad. Förskolläraren har minst sex års erfarenhet av att arbeta i en förskola. Förskollärare 4 arbetar i en förskola som även den är belägen i en storstad. Förskolläraren har minst 6 års erfarenhet av att arbeta i en förskola.

6.4 Genomförande

För studien skickades ett missivbrev direkt till förskollärarna. Detta för att påskynda skrivprocessen på grund av att tiden för att skriva examensarbetet var begränsad. Däremot har varje ansvarig rektor på de utvalda förskolorna fått information efter att missivbrevet skickades

till förskollärarna. Första intervjun ägde rum på en förskola i södra Sverige. Andra intervjun tog även den plats på en annan förskola i södra Sverige. Den tredje och fjärde intervjun skedde genom digitala samtal på Zoom. Samtliga fyra intervjuer inleddes med en genomgång av missivbrevet. Detta för att författarna till studien ville försäkra sig om att respondenterna fått all information och att de var väl införstådda i studiens syfte. Båda författarna till studien var närvarande vid intervjuerna där den ena förde samtalet och den andra skrev ned korta minnesanteckningar samt ansvarade för att starta inspelningen. Samtliga intervjuer spelades in med en telefon via röstmemo. Det inspelade materialet transkriberades på fysiska papper för att sedan kunna raderas ur telefonen när examensarbetet är godkänt.

6.5 Etiska överväganden

Vetenskapsrådet (2017), Denscombe (2018) samt Thornberg och Fejes (2019) beskriver etiska ställningstaganden och bestämmelser om att de individer som deltar i forskning ska skyddas. Författarna till studien har tagit ställning till samtyckeskravet, informationskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.

6.5.1 Samtyckeskravet

Enligt Vetenskapsrådet (2017) är en studie inte av vetenskaplig praxis om inte deltagarna fått möjlighet att ge samtycke. Det ska återfinnas noggrann information om vad samtyckeskravet innefattar. Detta för att deltagaren behöver vara väl informerade om vad det är de skriver under. Författarna till studien har således lämnat ut missivbrev med samtycke och information till respondenterna. Respondenterna blev även informerade om att de hade möjlighet att upphäva sitt samtycke och medverka i studien när de ville. Efter att respondenterna tackat ja informerade författarna rektorerna. Författarna begärde sedan tillbaka missivbreven med underskrift för att respondenterna skulle kunna bidra till studien i enlighet med samtyckeskravet.

6.5.2 Informationskravet

Vetenskapsrådet (2017) och Denscombe (2018) förklarar att informationen om studien som ges till respondenterna ska vara korrekt. Detta betyder att informationen inte får förskönas. Författarna till studien har försäkrat sig om att korrekt information förmedlats genom att även läsa upp och gå igenom missivbrevet tillsammans med respektive respondent innan intervjun började. Vetenskapsrådet (2017) beskriver att informationskravet är viktigt för att respondenterna ska få en noga beskrivning av studien. Informationen är också viktig för att respondenterna ska kunna skriva på och delta i studien. Därav har informationen som författarna delgivit varit noga framskriven och verbalt förmedlad inför varje intervju.

6.5.3 Konfidentialitetskravet

Vetenskapsrådet (2017) tar upp att konfidentialitet kan förstås som en skyldighet och ett åtagande att behandla den insamlade empirin på ett korrekt vis genom att ingen obehörig individ ska få tillträde till deras uppgifter. Forskaren bör ha som riktlinje att beskriva hur de gått tillväga för att på ett säkert sätt förvara empirin och på så vis minska risken att dessa uppgifter skingras. Detta innefattar att ur en etisk synvinkel bör inte forskaren lova sådant denna möjligen inte kan hålla, däremot är det av vikt att forskaren beskriver hur deltagarnas uppgifter kan skyddas. I studien har aldrig förskollärarnas namn eller arbetsplats skrivits fram för att värna om deras integritet. I resultatet återfinns citat som inte är specifika för personen genom att respondenterna benämns för Förskollärare 1, 2, 3 och 4. Detta för att minska risken för igenkänning. Författarna till studien har först lagrat empirin från respondenterna på mobiltelefon i röstmemo. Transkriberingen har genomförts på fysiskt papper. När transkriberingen var klar överfördes de viktigaste delarna på Word som i sin tur sparades på en extern hårddisk. De fysiska papperna har förstörts när överföringen till Word var utförd. När examensarbetet är godkänt kommer materialet på den externa hårddisken raderas. Detta görs för att kunna säkerställa deltagarnas sekretess med koppling till konfidentialitetskravet.

6.5.4 Nyttjandekravet

Thornberg och Fejes (2019) beskriver att det är av vetenskaplig praxis att som forskare behandla sin studie på ett sätt där empirin som samlats in inte kan användas i något annat syfte

än det som empirin vad avsedd att användas till. Det är forskarens ansvar att se till att empirin som samlas in är korrekt och relevant för det ämne som studien undersöker. I studien har författarna läst upp intervjufrågorna och haft dessa synliga för respektive respondent under hela intervjun. Detta för att det ska vara möjligt att lätt återkomma till ämnet. Författarna har endast lyft fram intervjufrågorna i samtalet med respondenterna och inget annat innehåll. Detta för att försäkra sig om att den empiri som samlats in endast har med studiens syfte och forskningsfråga att göra.

6.6 Genomförande av analys

Dahlgren och Johansson (2019) beskriver hur en analys i enlighet med den fenomenografiska forskningsansatsen kan ta form. Författarna till studien började analysen av den insamlade empirin genom att skriva ned det inspelade materialet på fysiska papper. Detta för att sedan läsa igenom dessa transkriptioner flera gånger om. Detta gjorde att materialet blev överskådligt där en helhetsbild av intervjun gick att skönja. I nästföljande steg klipptes de betydelsefulla uttalanden ut som hade koppling till syfte och forskningsfråga. Genom att använda fysiskt papper underlättade det för författarna att få en helhetsbild av vilka uttalanden som hörde ihop och kunde bilda uppfattningar. I följande steg arbetade författarna med att uppmärksamma likheter och skillnader i respondenternas yttranden. Här visade det sig att det blev betydelsefullt att försöka förstå vad som uttalades för att grunna på om en del respondenter egentligen berättar samma sak. Strävan var att belysa fenomenet tillitsfulla relationer där skillnader skapade variation mellan uppfattningarna. Vidare behövde författarna få syn på tydliga uppfattningar i empirin. Detta gjordes för att få fram vad som var det centrala i vad respondenterna uttryckte. De uttalanden som återfinns i respektive uppfattning behöver som tidigare nämnts ha samband till varandra. Författarna har på så sätt gjort medvetna val om var gränsen för uppfattningarna går. Avslutningsvis namngav författarna de olika uppfattningarna som skapats.

6.7 Fenomenografi

Författarna av studien valde fenomenografi vilket Ference Marton och Shirley Booth (2000) förklarar som att ansatsen vill belysa frågeställningar vilka är adekvata för lärande samt hur miljön i de pedagogiska verksamheterna kan förstås. Grunden för den fenomenografiska

forskningsansatsen beskrivs som ett sätt att förstå företeelser av olika människors uppfattningar som vill bidra med en variation. Tomas Kroksmark (2007) bidrar ytterligare med sin beskrivning av den fenomenografiska ansatsen. På ett sätt som kan förstås som att världen är full av perspektiv, lika många perspektiv som det finns människor. Lars Owe Dahlgren och Kristina Johansson (2019) belyser att fenomenografi innebär att analysera individers uppfattningar om ett fenomen. I denna studie har därav en grupp förskollärare intervjuats om deras uppfattningar om tillitsfulla relationer och hur de kan få sitt uttryck. Författarna för studien är intresserade för hur andra människor erfar och förstår ett fenomen. Detta lyfts fram av Marton och Booth (2000) som andra ordningens perspektiv. Första ordningens perspektiv är inte i fokus för fenomenografien. Då den belyser den enskilda människans egen förståelse och bidrar därmed inte till en variation. Den andra ordningens perspektiv vill belysa andra människors uppfattningar. Därav blir det betydelsefullt att som forskare bli införstådd med sin egen förståelse för att kunna göra ett aktivt val att lämna förståelsen och låta andras uppfattningar träda fram. Författarna är kritiska till sin egen studie med grund i vad Dahlgren och Johansson (2019) lyfter fram om att det aldrig kommer kunna bli möjligt att ringa in hela förståelsen av fenomenet som undersöks. I denna studie förefaller detta fenomen tillitsfulla relationer i förskolan. Studien kan däremot bidra med är ett vidgat perspektiv på relationer.

För den fenomenografiska ansatsen föreslås det att använda sig av ett färre antal frågeställningar vid intervjuer, förklarar Dahlgren och Johansson (2019). För studien valdes således att använda sig av tre grundläggande frågeställningar (se bilaga 1). Frågeställningarna var av en öppen karaktär för att minimera risken att författarna till studien skulle leda deltagarna till något svar. Respondenterna skulle även känna frihet i sin egen uppfattning. Dahlgren och Johansson (2019) beskriver att under intervjun behöver frågorna som ställs vara av grundlig karaktär. För att få så pass fullständiga samtal som möjligt kan tekniken *probing* användas. Detta beskrivs på följande sätt, "Tekniken för att fördjupa och utvidga ett samtal kring ett visst innehåll kallas *probing*. Denna innebär att intervjuaren kan ställa uppföljande frågor av typen "Hur menar du då?" eller "Kan du utveckla ditt svar lite mer?" (Dahlgren & Johansson 2019, s. 183).

För studiens innehåll och utformning ansåg författarna att det tillför studien mer genom att skicka intervjufrågorna i förväg. Detta eftersom de fenomenografiska frågeställningarna utgår från djupa frågor där respondenterna behöver ges möjlighet att grunna och få syn på sin egen uppfattning. Marton och Booth (2000) belyser att människors sätt att förstå något fenomen behöver träda fram i deras medvetande om det ska kunna bli synligt. Således skickades ett missivbrev ut med tillhörande intervjufrågor några dagar innan intervjun ägde rum.

I missivbrevet återfanns intervjufrågorna. I en av frågorna användes ordet "begrepp" kopplat till frågan, "Hur uppfattar du begreppet tillitsfulla relationer?". Ordet begrepp signalerar att forskollärare ska inneha en viss kunskap som författarna till studien inte kan ta för givet. Frågan kunde istället skrivits fram på följande sätt, "Hur uppfattar du tillitsfulla relationer?". Det positiva utfallet blev däremot att respondenterna delgav tillräckliga och djupa svar för att tillsammans med den teoretiska utgångspunkten kunna besvara studiens syfte och forskningsfråga.

6.8 Diskussion av vetenskapliga begrepp: Trovärdighet, reliabilitet, validitet och kvalitet

Robert Thornberg och Andreas Fejes (2019) beskriver att begreppet trovärdighet kan förstås som hur pålitligt ens resultat är och hur författarna utfört sin insamling av empiri och analys. När forskollärarna i resultatet talar om tillitsfulla relationer i förskolan återges olika sammanhang, situationer och möten som ger tydliga exempel på hur relationen finns eller hur den kan se ut i verksamheten. Detta skapar variabler att tolka relationer när det erbjuds omfattande, beskrivande och målande bilder av detta fenomen. Följande leder till att författarna till studien ges möjlighet att komma ännu närmre upplevelserna av tillitsfulla relationer i förskolan vilket bidrar till en trovärdighetsaspekt för studien.

Ulf Bjereld, Marie Demker och Jonas Hinnfors (2018) förklarar för att säkra reliabiliteten kan en oberoende forskare utföra undersökningen igen och behöver då få samma resultat för att bidra till god reliabilitet. Reliabiliteten för studien blir svår att uppnå på så sätt att det inte blir

möjligt att iscensätta samma situation som när intervjuerna ägde rum. Vidare har gruppen förskollärare olika uppfattningar om fenomenet tillitsfulla relationer. Detta gynnar studiens fenomenografiska ansats för att variationen i sig är grunden i fenomenografien. Uppfattningarna är även föränderliga på så vis att nya erfarenheter kan tillkomma eller att ny forskning bearbetas och används i verksamheten. Vilket i sin tur kan vidareutveckla förskollärares uppfattningar och tankegångar om tillitsfulla relationer.

Validitet innefattar, "i vilken utsträckning vi verkligen undersökt det vi avser att undersöka". (Bjereld, Demker & Hinnfors 2018, s. 102). Detta innefattar att forskaren ska vara medveten om sitt syfte och sin forskningsfråga under hela arbetet. Bjereld, Demker och Hinnfors (2018) förklarar att det ska finnas en röd tråd från början till slut genom hela studien för att den ska betecknas som valid. Författarna till studien har skrivit fram en tydlig röd tråd genomgående i alla avsnitt som återfinns i arbetet. Den röda tråden blir synlig genom att studiens syfte och forskningsfråga återkommer för att hela tiden knyta an till vad det är studien vill undersöka och få svar på. I diskussionsdelen varvas empirin med tidigare forskning. Dessa kompletterar varandra. För att kunna besvara forskningsfrågan behövs båda dessa delar och det blir tydligt att forskningsfrågan besvaras av författarna vilket bidrar till studiens validitet. Denscombe (2018) beskriver hur validitet kan uppnås utifrån intervju sammanhanget. Intervjun behöver utformas på ett sätt där en nära kontakt mellan forskare och respondent kan bli möjlig. Det som är viktigt att tänka på under intervjun för att uppnå validitet är att forskaren är medveten om relevansen för studien. Om intervjun spelas in ska det inte förekomma brus. Respondenternas svar ska tydligt framkomma i ljudupptagningen för att forskaren ska vara säker på vad intervjuaren förmedlar. Författarna för studien har intervjuat respondenter i en direkt kontakt. Författarna har i sitt medvetande tänkt utifrån syfte och forskningsfråga när respondenterna intervjuats. Däremot har inte frågorna till intervjun varit ställda på ett sådant sätt att författarna leder respondenterna till svaret. I ljudupptagningen har författarna placerat telefonen på ett ställe där ljudet hörs tydligast, det vill säga närmast respondenten. Detta har medfört att det inte förekommit något brus.

Bjereld, Demker och Hinnfors (2018) beskriver hur kvaliteten blir framträdande i studien genom att den är systematisk och att forskarna är medvetna om sina val samt att dessa redogörs.

Det som också medför till kvalitet är att studien utgår ifrån vetenskaplig praxis. Författarna till studien har motiverat varför en metod väljs och varför en annan metod väljs bort. Detta bidrar till att valen väl motiveras och förankras i studien. För studien har ett vetenskapligt förhållningssätt skrivits fram för att etiken är central i all forskning där individer deltar. Författarna till studien har belyst både utifrån Vetenskapsrådet (2017) och annan litteratur vad kraven på forskning innebär samt hur dessa konkret har använts i studien.

7. Redovisning av resultat

Syftet med studien är att beskriva och analysera vad förskollärare har för uppfattningar om tillitsfulla relationer med barn i förskolan och hur dessa relationer kan få sitt uttryck. Författarna har även tagit stöd av studiens forskningsfråga när resultatet framställts: Vilka uppfattningar har förskollärare om tillitsfulla relationer med barn i förskolan? Avgränsningar i resultatet har gjorts där uttryck utan relevans för studien tagits bort. Samtliga förskollärares uppfattningar om tillitsfulla relationer blir framträdande i resultatet, däremot är förskollärarnas uppfattningar framträdande under olika rubriker. För förtydligande innebär detta att alla förskollärares uppfattningar inte kommer förekomma under samma rubrik. Författarna till studien vill även synliggöra att samma förskollärare kan förekomma under samma tema, däremot kan det vara olika uppfattningar om det fenomen som diskuteras. Det vill säga olika citat men det kan vara från samma förskollärare. Resultatet har skrivits fram med stöd av den fenomenografiska ansatsen som vill synliggöra skillnader i förskollärares uppfattningar. Det är variationen i uppfattningarna som blir intressanta eftersom studien vill erbjuda ett vidgat perspektiv på tillitsfulla relationer. Således blir olika sätt att förstå och uppfatta tillitsfulla relationer framträdande i empirin.

7.1 Uppfattningar av tvåvägskommunikation

I empirin går det att utläsa att förskollärarna lyfter fram olika uppfattningar om tillitsfulla relationer med barn i förskolan där begreppet tvåvägskommunikation blir framträdande. Genom att belysa en variation av uppfattningar är detta i linje med den fenomenografiska ansatsen för studien.

Förskollärare 1 - För mig är ju relationer när man lär sig i en relation mycket om att man lär sig i samspel med någon annan. I den här om jag berättar någonting för barnen. Så är det inte förrän barnen i sin tur visar vad dem kan kring det som vi kan mötas. Det hjälper inte att jag bara säger saker till barnen det måste vara en tvåvägskommunikation.

Förskollärare 1 sätter in begreppet tvåvägskommunikation i ett sammanhang genom att förklara att barnet behöver ges möjlighet att få synliggöra för pedagogen sin förståelse eller tolkning

kring ett fenomen. Det är däremot inte förrän barnets uppfattning når fram till pedagogen som de båda kan mötas.

Förskollärare 3 - Genom att föra dessa här vardagssamtalen blir det ju också en del att okej har jag en bra relation med dig och jag vet hur du brukar må, vad din hund heter, vad du är intresserad av, så när det sen blir något jobbigt eller något svårt man måste ta itu med ja men då har vi ju den här relationen att falla tillbaka på. Och de vet att jag står här de kan komma till mig om de behöver det. Och samma sak att jag vågar lyfta någonting till ett barn om jag märker att det barnet har svårigheter med någonting eller problem i sitt privatliv på något sätt att hade vi inte haft den här relationen så hade jag kanske inte märkt det eller jag hade kanske inte vågat lyfta det eller att jag inte vet vad det här barnet behöver.

Det blir även en variation genom att Förskollärare 3 benämner tvåvägskommunikation ur ett annat sammanhang. Detta förklaras genom att vara nyfiken på ett personligt plan kan det skapa förutsättningar för relationen. På så sätt att både barnet vågar komma till pedagogen om något hänt hemma och att pedagogen vågar komma till barnet om denne upptäcker att barnet inte verkar må bra.

Förskollärare 2 - Tillitsfulla relationer för mig det är ju att det som att man vågar komma till en, att man vågar berätta om det har hänt något, alltså att man har en ömsesidig respekt du är viktig för mig och jag är viktig för dig. Så att man inte kommer liksom oj vad har hänt här? Och alla bara det var inte jag utan att man ska våga säga ah jag målade på Pelles teckning det var inte meningen, nej ser du att Pelle blev lite ledsen kanske vi ska rita på vårt eget papper. Alltså att man för en diskussion och man pratar med barnen om vad det var som blev fel och varför det hände.

Förskollärare 2 beskriver att i en tillitsfull relation kan det förstås som att barnet ska våga och vilja berätta om sitt agerande för pedagogen och att detta ska resultera i en diskussion istället för ett tillrättavisande. Det beskrivs som att pedagogen och barnet ska bemöta varandra med en ömsesidig respekt där båda parter är viktiga för varandra.

7.2 Uppfattningar av icke verbal kommunikation

I empirin är det möjligt att skönja betydelsen av icke verbal kommunikation utifrån vad förskollärarna berättar om tillitsfulla relationer med barn i förskolan. Relationers uttryck med barn i förskolan kan förstås genom en kommunikation som rör sig bortom det som sägs. Citaten kan synliggöras som en del av fenomenografin där en variation tillkommer genom olika uppfattningar av icke verbal kommunikation och vikten av denna i relationen.

Förskollärare 1 - Och just det här med att tolka det är väl det när vi tolkar barnen och kan hjälpa dem alltså det finns ju barn som kanske inte har språket på en småbarnsavdelning eller på barn som kanske inte har fullt ut språket, men att vi ändå kan se jag ser att du skulle behöva komma och sitta här en stund eller jag ser att du jättegärna vill vara med och leka eller kom så hjälper jag dig.

Förskollärare 1 lyfter fram att gester, kroppsspråk och stämningar är något som pedagogen behöver tolka in och framförallt hos de barn som ännu inte utvecklat det verbala språket.

Förskollärare 1 - Förståelse om ett barn sitter och kastar saker att man liksom nu ser jag det verkar som du inte tycker att det är så kul, har det hänt något? är du ledsen för någonting? är du arg för någonting? att man hjälper dem sätta ord på någonting det tycker jag också är att man tänker att relationellt. Att man tänker att det barnet gör inte behöver inte göra det för att man liksom vill kasta. Det här handlar om kommunikation att barnet behöver stöd i att lita på mig, tror på mig att jag hjälper barnet vidare.

Förskollärare 1 tolkar barnets intentioner genom en genuin vilja att förstå och att vilja stötta barnet att komma vidare i exempelvis en aktivitet som barnet är delaktig i eller ge förslag på en annan riktning.

Förskollärare 3 - Sen när barnet slår sig, ja men du vet, alla dem här känslorna liksom ledsna, de är glada, de är arga, de behöver konflikt stöd eller hjälp att lösa konflikter och hur man bemöter dem så det kan vara liksom bara ett ögonkast eller liksom en vinkning genom ett fönster att jag ser dig, du ser mig. Jag har bekräftat dig då kan vi gå vidare. Eller så är det så att någon behöver jättemycket stöd och jättemycket närhet och liksom sitter i knät liksom verkligen har omsorgen där.

Förskollärare 3 beskriver icke verbal kommunikation som viktig i situationer när barnen exempelvis gjort illa sig och visar olika känslor. I dessa situationer kan pedagogen genom ögonkontakt och gester som vinkningar visa att vi finns här och bekräftar barnet.

7.3 Uppfattningar av trygghet

I empirin går det att få syn på förskollärares olika uppfattningar av trygghet i förskolan och vad trygghet bidrar med till relationen.

Förskollärare 1 - Vi lär oss tillsammans, vi har kul tillsammans, när vi lär oss någonting. Vi åker exempelvis på en utfärd tillsammans, en utfärd som ger oss gemensamma minnen. Det skapar också relationer som gör att barnen liksom vågar ta plats.

Förskollärare 1 lyfter fram att i de olika gemensamma sammanhangen som kan infinna sig mellan barn och pedagog skapas även relationen. När barnen upplever en trygghet i gruppen vågar barnen ta plats.

Förskollärare 2 - Tillitsfulla är det som man liksom, trygghet är ju a och o i en relation att man ska känna trygghet och våga vara sig själv.

Förskollärare 2 belyser att tryggheten är viktig för att barnen ska våga vara sig själva vilket skapar möjligheter för tillitsfulla relationer.

Förskollärare 1 - Det är väl lite grann just det här att vi agerar som stöd att vi är uppmärksamma på vad det är barnen visar oss med hela sitt sätt att vara. Vad är det barnen visar oss vad vill de tala om för oss och att vi som pedagoger finns där.

Förskollärare 1 beskriver att pedagogen behöver finnas nära till hands för att kunna få syn på vad barnen visar med hela sin uppenbarelse.

Förskollärare 1 - Det där tillitsfulla är att man har en relation att barnen förstår att jag vill barnets bästa att jag vill hjälpa. Ja att man bekräftar att barnet genom jag ser att du är en kille som kan detta, eller att du är en tjej som vill lära dig detta, eller jag ser att du verkligen försöker vara en fin kompis och att det skapar tillit att man har en tro på barnet.

Förskollärare 1 berättar att pedagogerna finns där för barnens skull och vill barnets bästa. Tillit beskrivs som en genuin tro på barnet. Detta kan på följande sätt ges uttryck i att ge barnen uppmärksamhet genom att bekräfta barnens goda handlingar.

Förskollärare 3 - Dels såhär när de kommer på morgonen att ja men man har sin favorit pedagog till exempel att dem ofta springer till sin anknytningspedagog och är inte den här tar man nästa på tur, men det är framförallt dem på avdelningen dem pedagogerna som är primära.

Förskollärare 3 benämner mötet på morgonen och att barnen har sin favorit pedagog som de har närmast relation till. Det innebär att barnet går till den pedagogen först som den har anknytning till.

7.4 Uppfattningar av individuellt förhållningssätt

Det blir framträdande i empirin att förskollärare lyfter fram olika uppfattningar om hur ett individuellt förhållningssätt påverkar den tillitsfulla relationen mellan barn och pedagog.

Förskollärare 2 - Ja och som sagt i förskolan det blir ju olika relationer till olika barn beroende på att jag tror det har mycket att göra med hur dem är, hur barnen är. Ju försiktigare barnen är desto mildare är man ju i sitt sätt att vara mot barnet. Skolar man in ett barn som är väldigt framåt och självständigt så blir det till en början först en ganska ytlig relation för då blir det ju att man mer är lite i bakgrunden, man stöttar där den behövs.

Förskollärare 2 beskriver att relationen till barnen ser olika ut för att barnen är olika individer som kräver olika mycket av pedagogerna. Det kan finnas situationer där pedagogen befinner sig nära i relationen men även i bakgrunden.

Förskollärare 4 - Då tänker jag att det är ju väldigt individuellt men jag känner att jag som pedagog och vuxen anpassar ju mig efter dem olika barnen, ett barn kanske har behov av en väldig närhet men ett annat barn har inte det, då får jag försöka skapa relationer och tillit på ett annat sätt. Ja som sagt, helt och hållet vad barnet har för behov och sen är det upp till mig tycker jag att anpassa mig efter det.

Förskollärare 4 förklarar att det ligger hos pedagogen att anpassa sig efter barnen och dennes behov på så sätt att kunna förändra sitt bemötande.

Förskollärare 4 - Men jag tänkte att jag nog aldrig egentligen stött på en relation med ett barn där man kan känna att man absolut inte klarar av barnet, eller inte klarar av att få någon slags relation överhuvudtaget. Jag bara tänker att det är snarare att ibland kan det ta längre tid, ibland kan det vara lättare men jag har nog aldrig stött på att jag liksom har haft ett barn där jag känner att jag inte kan på något plan knyta an. Jag behöver ju anpassa mig efter barnen, jag är ju här för barnens skull och det är jätteviktigt att de är trygga.

Förskollärare 4 lyfter fram att i egenskap av sin yrkesroll har det aldrig förekommit att det inte varit möjligt att knyta an till ett barn, däremot kan det ta längre tid och ibland vara svårare.

7.5 Uppfattningar av den närvarande pedagogen

Det blir synligt i empirin att förskollärare beskriver olika uppfattningar om hur en närvaro hos pedagogen kan skapa förutsättningar för att bilda en tillitsfull relation mellan barn och förskollärare.

Förskollärare 4 - Det jag har skrivit är empati och att man är närvarande och så tänker jag på det här dagliga mötet hela tiden mellan oss, och där byggs ju förtroende upp hela tiden. Förtroende kommer ju liksom inte direkt det är som att när vi skolar in ett barn, den här tredagars metoden eller en vecka eller vad man har det tar ju längre tid oavsett om det är tre dagar eller två veckor. Det tar längre tid än så att skapa en tillitsfull relation. Så det jag tänker är att det byggs upp hela tiden dagligen och det är både mellan mig och barnet.

Förskollärare 4 beskriver genom att vara närvarande finns rum att bygga förtroende i de dagliga mötena mellan barn och pedagog.

Förskollärare 3 - Hur man pratar med barnen och hur man sitter ner på golvet och är närvarande det gör man får liksom en annan kontakt än att sitta på en stol till exempel.

Förskollärare 3 lyfter fram ett exempel om hur en närvarande pedagog kan skapa möjligheter för att bygga tillit. Detta genom att belysa ett exempel på skillnaden av den kontakt som kan bli möjlig om pedagogen sätter sig ned på golvet på barnens nivå i jämförelse med om pedagogen sitter på en stol.

7.6 Uppfattningar av mellanmänsklig och social relationsform

I empirin går det att få syn på förskollärares olika uppfattningar av mellanmänsklig och social relationsform.

Förskollärare 4 - Det finns väldigt många relationer i förskolan och vi har absolut dem här mellanmänskliga relationerna barn till barn och barn till pedagog.

Förskollärare 4 nämner att det infinner sig mellanmänskliga relationer inom förskolan det vill säga att det finns relationer mellan barn till barn och även relationer mellan barn och pedagog.

Förskollärare 3 - Och såhär genom att sätta tydliga regler så vet ju barnen vad som gäller och därmed blir, upplever jag att relationerna blir bättre för då vet vi vad som förväntas av varandra. Liksom gör du såhär då kan jag förvänta mig detta. Det blir som en rundgång typ.

Förskollärare 3 belyser att tydliga regler och ramar i förskolan kan skapa möjligheter att både barn och pedagog vet vad som förväntas av varandra. Detta utvecklar relationen.

Sammantaget i resultatet kan författarna skönja att kommunikation, både verbal och icke verbal, tillsammans med en närvaro hos pedagogerna är något som ses som viktiga beståndsdelar för tillitsfulla relationer.

8. Teoretisk analys

Studiens teoretiska utgångspunkt är relationell pedagogik. Inom relationell pedagogik förekommer begrepp och fraser såsom: tvåvägskommunikation, verbal och icke verbal kommunikation, glädje i relationen, den närvarande pedagogen, trygghet i relationen, sam-varo och sam-verkan, social och mellanmänsklig relationsform samt asymmetriskt intersubjektivt förhållande. I detta avsnitt kommer de relationella begreppen och fraserna att analyseras med koppling till empirin som återfinns i resultatet.

8.1 Tvåvägskommunikation

I resultaten blir det synligt att förskollärarna använder sig av tvåvägskommunikation i mötet med barnen. Detta blir ett sätt att förstå förskollärares uppfattningar om tillitsfulla relationer i verksamheten. Förskollärarna beskriver tvåvägskommunikation som att båda parter behöver vara aktiva och ge svar på varandra som bidrar till en förståelse och en uppbyggnad av relationen. Hall (2019) beskriver detta synsätt som att samspelet mellan båda parter medför att pedagogen ges möjlighet att utveckla sin relationella kompetens och att barnet får förutsättningar för att utveckla sin sociala kompetens. Detta bidrar till att båda parter i samspel mellan varandra utvecklar sina kompetenser i relationen. Ett annat begrepp som kan skapa förståelse för hur tvåvägskommunikationen uttrycks via relationerna blir glädjens dialog som Karjalainen, Hanhimäki och Puroila (2019) lyfter fram. Glädjens dialog kännetecknas av en respektfullhet inför den andre samt en strävan efter jämlikhet i relationen genom att visa sig själv som nåbar.

8.2 Verbal och icke verbal kommunikation

I resultatet synliggörs det att när barn visar olika emotioner genom sitt kroppsspråk kan pedagogen genom icke verbal kommunikation bekräfta barnet. Detta kan utspela sig genom att pedagogen vinkar eller försöker få ögonkontakt med barnet. Pedagogen kan visa genom icke verbal kommunikation att barnet kan få komma och sätta sig i knäet om barnet behöver den formen av omsorg. Persson (2019) förklarar att när pedagog och barn har en vilja av att förstå och bli förstådd bidrar det till en ömsesidighet. När pedagogen använder icke verbal

kommunikation innebär det gester, kroppsspråk och ögonkontakt. Vidare förklaras det att även dialog kan förstås som en metod för att kunna nå fram till barnet. Kommunikation bör förstås som en helhet där den ena metoden inte utesluter den andra. Istället kan pedagogen använda sig av de tillvägagångssätt för samspel som är tillgängliga och fruktbara för den situation som barn och pedagog är delaktiga i. Genom pedagogens medvetenhet och inkännande kan pedagogen ställa sig själv frågan hur kan jag hjälpa barnet att sätta ord på det denne vill förklara på bästa sätt och agera utifrån det.

8.3 Glädje i relationen

I resultatet belyses det relationella mötet på morgonen där barnet väljer att närma sig den pedagogen som denna har den främsta och starkaste anknytningen och relationen till. Karjalainen, Hanhimäki och Puroila (2019) beskriver att morgonen är det första tillfället på dagen som barn och pedagog möts och detta kan sätta prägeln för dagen. Glädje kan förstås som viktigt för mötet på morgonen som utgör att både barn och pedagog är glada att de är på samma plats tillsammans. I denna typ av möte finns det inga krav på vare sig barnet eller pedagogen, utan det är mötet i sig som är det väsentliga inför varandra.

8.4 Den närvarande pedagogen

I resultatet blir det framträdande att pedagogens närvaro ses som en central aspekt i att skapa tillitsfulla relationer. Det belyses att i det dagliga mötet skapas och stärks förtroendet mellan barn och pedagog. En tillitsfull relation kan ta tid att bygga upp samtidigt som relationen byggs upp hela tiden i mötet mellan båda parter. Vidare görs det synligt i resultatet att förskollärares uppfattningar om tillitsfulla relationer belyser vikten av att vara medveten om sitt förhållningssätt i hur denne bemöter barnet. För att pedagogen ska kunna initiera kontakt till barnet är det betydelsefullt hur pedagogen positionerar sig i rummet så att olika möten kan ta form. Ett exempel ges i resultatet att om pedagogen visar sig själv vara närvarande och sätter sig ned på golvet kan en personlig förbindelse uppstå mellan dessa parter. Däremot om pedagogen väljer en plats som inte är i samma nivå som barnet kan det bidra till en mindre personlig förbindelse. Hall (2019) förklarar att om båda är lyhörda och närvarande kan det

uppstå ett samband mellan pedagogen och barnet. I spontana möten som uppstår i förskolans vardag är det viktigt att vara närvarande och visa sig tillgänglig för barnen. Detta eftersom det är i denna form av möten som pedagogen kan bygga förtroende till barnen genom att det de säger och utstrålar är viktigt för pedagogen.

8.5 Trygghet i relationen

I resultatet beskrivs det att tryggheten är grunden för en relation. Det belyses att tryggheten är viktig för att barnen ska våga ta plats i barngruppen och för att barnen ska våga vara sig själva. Detta skapar möjligheter för tillitsfulla relationer. Vidare i resultatet belyses för att främja barns trygghet kan pedagogen bemöta varje barn individuellt genom att se till barnens egna behov och därigenom erbjuda olika former av stöd och omsorg. Dels pedagogens förmåga att kunna känna in genom sitt bemötande och förhållningssätt vad respektive barn behöver för stunden för att kunna stötta barnet på bästa sätt. Dels behöver pedagogen en medvetenhet om sina egna ord och handlingar och hur det påverkar mötet med barnet. Vidare för att kunna förändra sitt bemötande i vad situationen och barnet kräver är det av betydelse att pedagogen får syn på detta genom att vara uppmärksam och närvarande inför vad det är barnen uttrycker. Förskollärares uppfattningar om tillitsfulla relationer belyses genom att det är betydelsefullt att läraren i alla möten med barnen tydligt signalerar ett samspel. Det görs även synligt i resultatet att relationen som pedagogen har till barnen kan se olika ut. Detta beror på att barnen är olika och behöver olika mycket stöttning av läraren. För att pedagogen ska kunna tillhandahålla ett varierat förhållningssätt till barnen behöver läraren vara medveten om vad denne gör och säger till de enskilda barnen. Genom att bemöta varje barn utefter dennes förutsättningar och behov skapas trygghet hos barnet och det kan även bidra till att relationen blir tillitsfull. Seland, Beate Hansen Sandseter och Bratterud (2015) beskriver att pedagogiska relationer som består av en öppenhet och närhet i sin tur kan främja barnets utveckling. De relationella uttrycken blir synliga när barn befinner sig i socialt samspel med sina pedagoger där det subjektiva välbefinnandet förstås som en inre del av relationen. För att på ett medvetet sätt stödja barnets trivsel och välbefinnande kan läraren skapa ett intersubjektivt utrymme. Detta präglas av en sensitivitet genom att vara mottaglig för vad barnet sänder ut för signaler. Det blir en etisk aspekt genom att ta ansvar för det som tilldelas och lämnas ut från någon annan.

8.6 Sam-varo och sam-verkan

Resultatet åskådliggör på vilket sätt förskollärare kan visa att de vill barnets bästa. Det förklaras som en dynamisk växelverkan där följande inte blir giltigt om inte barnet självt uppfattar att detta är pedagogens avsikt. Genom att arbeta på ett sätt som tar tillvara barnens intressen, vilja, tankar och känslor kan en genuin tro på barnet bli framträdande. Om barnet upplever att pedagogerna tror på barnet kan detta även leda till att tryggheten stärks och på så sätt vågar barnet fullt ut vara sig själv. Det visar sig genom förskollärares uppfattningar att när det återfinns en tro på barnet kan det skapas möjligheter för tillitsfulla relationer. Detta kan med koppling till Aspelin och Persson (2011) förstås som sam-varo vilket betecknas genom möten mellan barn och pedagog som är autentiska och kraftfulla vilket kan medföra att barnet vågar och vill vara sig själv. För att barnet ska våga och vilja vara sig själv inför den vuxne behöver det i grunden infinna sig en tillitsfull relation.

8.7 Social och mellanmännisklig relationsform

I resultatet blir det framträdande att tydliga regler och rutiner kan stärka relationen mellan barn och pedagog genom att båda parter vet vad som förväntas av dem i verksamheten. Detta kan leda till att barn och pedagog blir mer samspelade. Med koppling till Aspelin (2015) kan detta förhållningssätt till barnen förstås som ett sätt att agera i en social relationsform. Den sociala relationsformen belyser just lärarens medvetenhet om sitt uppdrag och sin verksamhet där det behövs gemensamma ramar för att kunna bidra till varje barns trygghet och stärka relationerna.

I resultatet görs det synligt utifrån förskollärares uppfattningar att i förskolan finns det mellanmänniskliga relationer. Det beskrivs genom att det finns relationer mellan barn till barn och mellan barn och pedagog. Tankegångarna från vad Aspelin (2015) beskriver angående mellanmänniskliga relationer betyder att pedagogen inte ska påverka den individ som pedagogen har framför sig. Detta kan beskrivas som att du är den du är och jag är den jag är, vilket är en viktig insikt i skapandet av tillitsfulla relationer. Mötena är inte äkta i den bemärkelsen om pedagogen har för avsikt att påverka barnet. I det mellanmänniskliga är vi endast intresserade av att förstå människan som finns framför oss precis som den är.

8.8 Asymmetriskt intersubjektivt förhållande

I resultatet belyses utifrån förskollärares uppfattningar att förskolläraren förhåller sig som stöd till barnet. Genom att vara intresserad och vilja tillvarata vad barnen visar och uttrycker utifrån sin egen person blir det möjligt för pedagogen att upprätthålla en tillitsfull relation. Med koppling till Aspelins (2014) relationella perspektiv kan detta förstås som lärarens syn på barnet som subjekt med egna tankar och känslor. Detta kan skapa möjligheter för båda parter att bli delaktiga genom att både barnet och pedagogen kan bidra till mötet. Pedagogen har även ett ansvar inför barnet i relationen då det ska bidra till att barnet känner sig unikt och på så vis medverka till barnets utveckling och lärande.

9. Diskussion

I följande avsnitt besvaras forskningsfrågan: Vilka uppfattningar har förskollärare om tillitsfulla relationer med barn i förskolan? Diskussionen utgår från studiens syfte, att beskriva och analysera vad förskollärare har för uppfattningar om tillitsfulla relationer med barn i förskolan och hur dessa relationer kan få sitt uttryck. Diskussionen av empirin förs med stöd av den tidigare forskningen som lyfts fram i studien.

9.1 Situationskänslighet

I resultatet synliggörs relationen mellan förskollärare och barn genom att pedagogen är nyfiken på ett personligt plan. I de dagliga mötena mellan barn och pedagog kan det skapas möjligheter att forma en trygg och stabil grund i relationen som även gör att denna kan klara av om någon svårighet skulle uppstå. Detta genom att relationen kan hantera både positiva och mindre positiva händelser. En tillitsfull relation kan öppna upp för att både barnet känner att den vågar och vill berätta om olika händelser som kan inträffa under en dag i förskolans verksamhet men även att pedagogen kan känna likadant. Det är detta som bidrar till den hållbara växelverkan mellan barnet och pedagogen. Om relationen ska ses som stadig och trygg behöver både barn och pedagog kunna våga lyfta upp om svårigheter uppstår eller görs synligt hos den andre. Däremot har pedagogen ett uppdrag att förhålla sig till och därför blir relationen pedagogens yttersta ansvar.

Det visade sig att tryggheten är den bas som pedagogerna utgår ifrån i sin relation till barnet. Tryggheten förklaras som att den bottnar i en ömsesidig respekt mellan barn och pedagog där det finns rum och möjlighet att låta sin egen person komma fram i en tillåtande miljö. Detta innebär att det samspel och bemötande som sker mellan båda parter förstås som väsentlig för den ömsesidiga respekten. Detta kan kopplas till vad Lindahl (2015) beskriver som en etisk aspekt av mötet med den andre genom att lyfta fram begreppet och förhållningssättet som rymmer "situationskänslighet". Genom att pedagogen lyssnar in vad barnen ger uttryck för i olika situationer och på så sätt är mottagliga för varandras respons kan det dynamiska samspelet mellan barn och pedagog äga rum.

9.2 Interaktion

I resultatet synliggörs det att förskollärarna anser att det krävs kommunikation, verbal och ickeverbal, för att kunna skapa tillitsfulla relationer. När barn och pedagog har etablerat en kontakt där de responderar på varandras signaler och uttryck skapas möjligheter för relationen att bli stabil. Detta kan göras genom att pedagogen hjälper barnet sätta ord på det som barnet vill förmedla. Det kan även ske genom att pedagogen ger uttryck för eller öppnar upp sig genom att erbjuda omsorg och lek. Langeloo et al. (2019) beskriver ett annat perspektiv på hur pedagogen kan delge barnet ömsesidig förståelse. Detta kan bli möjligt genom att pedagogen själv använder icke verbal kommunikation och interaktion för att stärka relationen och den kommunikativa förståelsen. Detta beskrivs även som att när pedagogen och barnen möts i en samverkan kan en gemensam förståelse bidra till barnens utveckling.

10. Slutsats

Författarnas avsikt med studien var att komma fram till: Vilka uppfattningar har förskollärare om tillitsfulla relationer med barn i förskolan? Detta för att beskriva och analysera vad förskollärare har för uppfattningar om tillitsfulla relationer med barn i förskolan och hur dessa relationer kan få sitt uttryck. Det författarna har kommit fram till i sin helhet är att det finns en kraft i den tillitsfulla relationen som gör att den klarar av både det harmoniska och även de hinder som kan te sig i en relation. Den tillitsfulla relationen blir på så sätt viktig för pedagogen och barnet genom att barnet lämnar sitt hem och sin trygga punkt och hamnar i en ny kontext i förskolan. En uppfattning som träder fram är styrkan i den tillitsfulla relationen. Pedagogen blir inbjuden av barnet att bli delaktig i en gemensam samvaro där tilliten återfinns i mellanrummet. I med att förskolan är ett annat sammanhang för barnet är tillitsfulla relationer viktiga på så sätt att barnet kan finna trygghet av en närvarande pedagog som ser barnet för den som barnet är. Detta kan beskrivas genom det citat som uppkom under intervjuerna och som även fick representera titeln för hela studien vilket Förskollärare 1 bidrog med, “Vi är uppmärksamma på vad det är barnen visar oss med hela sitt sätt att vara.”

10.1 Avslutande reflektion

Författarnas förhoppning är att studien ska kunna bidra till en vidare förståelse genom att studien belyser att det finns olika sätt att tänka och förstå tillitsfulla relationer i förskolan. Studien erbjuder ett vidgat perspektiv och en fördjupning genom att relationen i sin egenhet är värdefull för både barn och pedagog i förskolans praktik.

11. Referenser

Aspelin, J. (2014). Beyond individualised teaching: A Relational Construction of Pedagogical Attitude. *Education Inquiry*, 5(2), pp. 1–8. [doi:10.3402/edui.v5.23926](https://doi.org/10.3402/edui.v5.23926)

Aspelin, J. (2015). Lärares relationskompetens: Begreppsdiskussion med stöd i Martin Bubers begrepp "det sociala" och "det mellanmännliga". *Utbildning och Demokrati*. 24(3), ss. 49–63. [doi:10.48059/uod.v24i3.1042](https://doi.org/10.48059/uod.v24i3.1042)

Aspelin, J. (2018). *Lärares Relationskompetens: Vad är det? Hur kan den utvecklas*. Stockholm: Liber.

Aspelin, J. & Persson, S. (2011). *Om relationell pedagogik*. Malmö: Gleerups.

Bjereld, U. Demker, M. & Hinnfors, J. (2018). *Varför vetenskap? Om vikten av problem och teori i forskningsprocessen*. Fjärde upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Dahlgren, L-O. & Johansson, K. (2019). Fenomenografi. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red.). *Handbok i kvalitativ analys*. Tredje upplagan. Stockholm: Liber. ss. 179 - 193.

Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Fjärde upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Hall, C. (2019). I leken med närvarande pedagoger skapar barn relationer. I Dahlbeck, P. & Westlund, K. (red.). *Relationell pedagogik: I teori och praktik i förskolan*. Lund: Studentlitteratur. ss. 51–68.

Hwang, P. & Nilsson, B. (2011). *Utvecklingspsykologi*. Tredje upplagan. Stockholm: Natur & Kultur.

Karjalainen, S. Hanhimäki, E. & Puroila, A. (2019). Dialogues of Joy: Shared Moments of Joy Between Teachers and Children in Early Childhood Education Settings. *International journal of early childhood*. 51, pp. 129-143. [doi:10.1007/s13158-019-00244-5](https://doi.org/10.1007/s13158-019-00244-5)

Kroksmark, T. (2007). Fenomenografisk didaktik: en didaktisk möjlighet. *Didaktisk Tidskrift*. 17(2-3), ss. 1-50.

Langeloo, A. Mascareño Lara, M. Deunk, M.I., Klitzing, N.F. & Strijbos, J.W. (2019). "A Systematic Review of Teacher-Child Interactions With Multilingual Young Children". *Review of educational research*. 89(4), pp. 536-568. [doi:10.3102/0034654319855619](https://doi.org/10.3102/0034654319855619)

Lindahl, I. (2015). Interacting with the child in preschool: a crossroad in early childhood education. *European Early Childhood Education Research Journal*. 23(1), pp. 55–68. [doi:10.1080/1350293X.2014.991095](https://doi.org/10.1080/1350293X.2014.991095)

Marton, F. & Booth, S. (2000). *Om lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Persson, S. (2019). Pedagogiska relationer och det professionella subjektet. I Dahlbeck, P. & Westlund, K. (red.). *Relationell pedagogik: I teori och praktik i förskolan*. Lund: Studentlitteratur. ss. 25–36.

Seland, M. Beate Hansen Sandseter, E. & Bratterud, Å. (2015). "One- to three-year-old children's experience of subjective wellbeing in day care". *Contemporary Issues in Early Childhood*, 16(1), pp. 70-83. [doi:10.1177/1463949114567272](https://doi.org/10.1177/1463949114567272)

SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

SFS 2018:1197. UNICEF Sverige (2009). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: UNICEF Sverige. <https://unicef.se/barnkonventionen>

Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan. Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket. [Läroplan för förskolan, Lpfö 18 \(skolverket.se\)](https://www.skolverket.se/laroplan-for-for-skolan-lpf-18)

Skolverket (2021). Pedagogiska relationer i förskolan. *Specialpedagogik – Förskolan Modul: Specialpedagogik i förskolans praktik. Del 2: Pedagogiska relationer*. https://larportalen.skolverket.se/LarportalenAPI/api-v2/document/path/larportalen/material/inriktningar/4-specialpedagogik/F%C3%B6rskola/113_Specialpedagogik_i_forskolans_praktik/del_02/Material/Flik/Del_02_MomentA/Artiklar/SP20_FS_02A_01_relationer.docx

Strandberg, L. (2017). *Vygotskij i praktiken - Bland plugghästar och fusklappar*. Tredje upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Thornberg, R. & Fejes, A. (2019). Kvalitet och generaliserbarhet i kvalitativa studier. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red.). *Handbok i kvalitativ analys*. Tredje upplagan. Stockholm: Liber. ss. 273 - 296.

Vallberg Roth, A-C. (2011). *De yngre barnens läroplanshistoria*. Andra upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Vetenskapsrådets rapportserie 2017-08-29. Stockholm: Vetenskapsrådet. <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html>

Yrkesetiska principer. (2001). *Läraryrket och Lärarnas riksförbund*. <http://www.lararforbundet.se>

12. Bilagor

Bilaga 1

Missivbrev

Hej!

Vi är två studenter vid namn Linn Ferm och Jonna Persson som studerar på Förskolläraryrket på Högskolan Kristianstad. Vi är inne på vår sista termin och ska utföra vårt examensarbete med ämnet relationer i förskolan.

Syftet med studien är att få en inblick i vad förskollärare tänker om tillitsfulla relationer i förskolan och hur dessa relationer kan få sitt uttryck.

Vi har studerat och utvecklat våra kunskaper om olika perspektiv inom ämnet relationer i forskning och litteratur men vi behöver ytterligare kunskap i form av erfarenheter från förskollärare om deras uppfattningar av tillitsfulla relationer. Vi söker därför förskollärare med adekvat kunskap inom förskolan som kan tänkas bli intervjuad. Avsätt gärna 1 timme till vårt samtal.

Vi utgår från Vetenskapsrådet (2017) som utgör etiska ställningstaganden och bestämmelser om att de individer som deltar i forskning ska skyddas. Inom etiken återfinns olika krav som forskaren behöver ta ställning till inom sin forskning såsom informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Detta betyder att den som blir intervjuad när som helst kan dra tillbaka sitt samtycke. Ljudupptagningen kommer tas med hjälp av en telefon. Intervjuerna som spelats in kommer sedan transkriberas och föras över till en extern hårddisk. När studien är färdigställd kommer den insamlade empirin förstöras. Angående kravet på sekretess kommer namnen på deltagarna att anonymiseras. Det material som används till studien kommer endast vara enligt det innehåll som studien innefattar.

Samtycke och medgivande att delta i studien

Namn och datum

Kontaktuppgifter

Linn Ferm

linn.ferm0011@stud.hkr.se

Jonna Persson

jonna.persson0278@stud.hkr.se

Handledare: Tammy Omfors Macinnes

tammy.omfors_macinnes@hkr.se

Intervjufrågor

Hur uppfattar du relationer i förskolan?

Hur uppfattar du att relationer mellan barnet och pedagogen tas sig uttryck?

Hur uppfattar du begreppet tillitsfulla relationer?